

پروراندی دام عشایر

با اصلاح و افزایش بهره وری زنجیره تولید

مدیریت امور عشایر استان اصفهان

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

تغذیه دام‌های پروری

جیره غذایی، مخلوطی از چند ماده خوراکی است که نیازهای دام (انرژی، پروتئین، مواد معدنی و ویتامین) را تامین می‌کند. کنسانتره، ماده خوراکی فشرده و متراکمی است که انرژی و پروتئین بالایی دارد. کنسانتره مواد مغذی مورد نیاز دام جهت حفظ سلامتی، رشد و تولید را فراهم می‌کند، همچنین خوش خوراک و سهل‌الهضم است. توصیه می‌شود جهت تغذیه دام‌های پروری نسبت ۴۰ درصد علوفه و ۶۰ درصد کنسانتره رعایت شود. بهتر است مواد خوراکی به صورت کاملاً مخلوط تغذیه شود و کنسانتره با علوفه مخلوط گردد، زیرا قدرت انتخاب و مصرف کنسانتره برای کلیه دام‌ها یکسان بوده و از مصرف بیش از حد کنسانتره نیز جلوگیری می‌شود. **تغییر جیره یا خوراک مصرفی به صورت تدریجی با عادت پذیری طی یک تا دو هفته توصیه می‌شود.** بهتر است غذاهای در سه نوبت با فواصل زمانی مساوی انجام شود و آب کافی و تمیز نیز همیشه در اختیار دام قرار گیرد.

متن فنی:

مهندس حسین تحسیری

کارشناس ارشد علوم دامی

دفتر مطالعات مدیریت امور عشایر استان اصفهان

بیمه نمودن دام:

بیمه دام یکی از مناسب‌ترین راهکارها جهت کاهش خطرات ناشی از حوادث طبیعی و تعدادی از بیماری‌های داخلی، عفونی و اختلالات عمومی اندام‌های حرکتی است. دام‌های پروری به مدت ۱۲۰ روز بیمه می‌شوند که می‌تواند تا حدودی خسارات را جبران نمود.

وزن کشتی و یادداشت برداری:

قبل از شروع پروراندی کلیه دام‌ها وزن کشتی شوند و وزن آن‌ها یادداشت شود و هر هفته به صورت نمونه برداری ۱۰ درصد دام‌ها وزن کشتی و میزان اضافه وزن محاسبه شود. کلیه هزینه‌های مرتبط به صورت روزانه ثبت گردد.

طول مدت و تعداد دوره پرور

طول مدت مناسب پرور ۹۰ تا ۱۰۰ روز توصیه شده است که عمدتاً با توجه به بازده خوراک (مقدار افزایش وزن نسبت به خوراک مصرفی) بره‌های پروری است. تمایل به افزایش مدت پرور (۴ تا ۵ ماه) موجب افزایش ضریب تبدیل غذایی می‌شود که سبب عدم استفاده بهینه از مواد غذایی است و میزان چربی لاشه نیز افزایش می‌یابد. برای پروراندی، سه دوره سالیانه در نظر گرفته می‌شود ولی هنگام افزایش دما از اواسط بهار تا اواسط تابستان مشکلاتی را دارد بنابراین پروراندی در بهار مناسب نیست. برای استفاده بهتر از امکانات دو دوره فعالیت در سال (اواسط مرداد تا اواسط آذرماه و اوایل دی ماه تا اواخر فروردین) توصیه می‌شود.

مدیریت امور عشایر استان اصفهان به منظور حمایت از تولید و درآمد عشایر و همچنین ایجاد زمینه مشارکت بیشتر تشکل های عشایری در تامین منابع مالی و انجام تولید، نگه داری و بازاریابی محصولات تولیدی، با اجرای طرح پرواربندی دام عشایر وبا هدف اصلاح و افزایش بهره‌وری زنجیره تولید گوشت قرمز، شرایطی را فراهم می نماید که از تمام ظرفیت های بالقوه دام عشایر استان اصفهان استفاده شود.

پرواربندی چیست؟

پرواربندی عبارت است از مدیریت و تغذیه مناسب دام جهت اضافه وزن در یک مدت معین با حداقل هزینه.

مهمترین مزایای پرواربندی :

- تولید پروتئین حیوانی مورد نیاز جامعه.
- استفاده از حداکثر ظرفیت تولید دام‌ها.
- برگشت اصل سرمایه و سود در مدت زمان کم.
- حفاظت از مراتع کشور در جهت تعادل دام و مرتع.
- کاهش هزینه های تولید و عرضه مستقیم گوشت قرمز با کیفیت به بازار (حذف واسطه‌گری).
- ایجاد اشتغال و بهبود وضعیت معیشتی عشایر.

جایگاه فضای موردنیاز بره های پرواری

جایگاه دام باید به گونه‌ای طراحی شود که دام را در مقابل شرایط نامساعد محیطی آب و هوا حفظ کند و برخلاف وزش بادهای موسمی و رو به آفتاب قرار گیرد، ضمناً فضای مورد نیاز می‌بایست متناسب با وزن نهایی بره ها در پایان دوره پرواربندی باشد. کاهش تراکم دام‌های پرواری در واحد سطح موجب افزایش میزان رشد و سوددهی می‌شود. در جایگاه باز و بسته به ترتیب ۹/۰ و ۱ متر مربع برای هر راس دام توصیه می‌شود. حدود یک هفته قبل از انتقال دام و شروع پرواربندی، جایگاه از نظر وضعیت آخور، آبشخور، فضای مورد نیاز، سایبان (در فصل تابستان) و غیره بررسی و نواقص بر طرف شود.

مشخصات گوسفند پرواری

بره‌های درشت اندام نسبت به بره های سبک وزن و کوچک اندام با صرفه‌تر می‌باشند. بره ها باید درشت، دارای دست و پای بلند و بدن کشیده، شکم جمع و جور و فاقد افتادگی، عدم لنگش و ریختگی مو و اسهال و فاقد ترشحات بینی و چشمی باشند. بره ها از نظر وزن، ظاهر، جنسیت، سن و نژاد یکنواخت انتخاب شوند. بره ها به طور نسبی لاغر باشند ولی پژمرده، بیماروبره‌هایی که به دلیل نداشتن مادر با مواد خوراکی غیر از شیربزرگ شده اند (شیر سوز) نباشند. لاغر بودن توام با قدرت و سلامت حیوان باشد. بهترین وزن پرواربندی بره هنگامی است که بره ۲۰ تا ۳۰ کیلوگرم وزن دارد.

اقدامات لازم پرواربندی‌ها

ضدعفونی جایگاه:

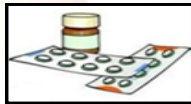
قبل از شروع پرواربندی، محل نگه‌داری به طور مناسب تمیز و شعله دهی شود و با یکی از سموم ضدعفونی کننده، سم‌پاشی گردد.

واکسیناسیون:

برای جلوگیری از تلف شدن احتمالی، دام‌ها برعلیه آنروتوکسمی (زهره درد) واکسینه شوند.

مبارزه با انگل‌ها:

اغلب دام‌های کشور به انگل های داخلی و خارجی آلوده هستند. جهت مبارزه با انگل داخلی از یک داروی ضد انگل وسیع الطیف جدید در ابتدای پرواربندی و در اواسط دوره نیز از یک داروی ضد انگل دیگر (جهت جلوگیری از مقاومت در انگل‌ها) استفاده شود.

برای مبارزه با انگل‌های خارجی نظیر کنه، جرب، مایت و شپش از حمام ضد کنه استفاده شود.

پشم چینی دام‌های پرواری:

عدم توجه به زمان مناسب پشم چینی و یا عدم پشم چینی باعث می‌شود که افزایش وزن مناسب حاصل نشود، زیرا بالا بودن سوخت و ساز پایه در دام‌ها و استفاده از مواد پر انرژی، گرمای زیادی در بدن دام تولید کرده وهمچنین پوشش پشم نیز این عمل را تشدید می‌کند. دراین راستا توصیه می‌شود پشم چینی توسط کارگران ماهر انجام شود.